

Posudek oponentky k diplomové práci

Jméno diplomantky: Nela Syvulja

Téma práce: Doktrína „unwilling or unable“ a právo na sebeobranu proti nestátním aktérům

Rozsah práce: 51 stran vlastního textu (127 076 znaků)

Datum odevzdání práce: prosinec 2020

Aktuálnost (novost) tématu, náročnost tématu

Autorka se zabývá tématem, které podle mého názoru patří mezi velice aktuální a zajímavá. Je zároveň velmi sporné, je o něm vedena debata jak na poli akademickém, tak i na poli politickém, takže je vhodné pro zpracování kvalifikační práce.

Uvedená doktrína hovoří o možnosti státu použít sílu na území jiného státu – tedy jinak situaci právně zapovězenou – v případě, že z tohoto území vede na onen první stát své útoky nestátní aktér. V posledních letech se situace, které definici odpovídají, objevují se vzrůstající četností. Diplomantka se proto zabývá případnou otázkou, zda se již mohla tato doktrína stát součástí mezinárodního práva.

Je zřejmé, že jde o téma, které patří mezi velice obtížně zpracovatelné. Nejen že musí autorka provést podrobné zkoumání primárních i sekundárních pramenů, projevit schopnost analýzy a vlastního úsudku, musí ale také zároveň kriticky zhodnotit prameny, z nichž vychází. Nemálo z pramenů totiž může být ovlivněno osobními postoji těch, kdo je píše. Navíc těchto pramenů není mnoho, protože vzhledem k tomu, že jde o téma relativně nové, chybí i větší počet zdrojů. Jde každopádně o téma, které je pro diplomovou práci vybrané dobře.

Považuji jej také za důležité s ohledem na budoucí uplatnitelnost jeho zpracování. V české nauce se uvedenému tématu doposud nikdo nevěnoval a práce tak bude důležitým zdrojem pro další autory a autorky.

Hodnocení práce (kritéria hodnocení práce, splnění cíle práce, samostatnost při zpracování tématu, logická stavba práce, práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací, hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu), úprava práce (text, grafy, tabulky), jazyková a stylistická úroveň)

Co se týče formální stránky, autorka zpracovává téma velmi zdařile, využívá zahraniční literaturu, dokumenty, judikaturu i vlastní úvahy. Výběr literatury považuji za velmi dobrý, umožňuje autorce text zpracovat; práce s ní je dobrá, poznámkový aparát je adekvátní. Práce je psána čtivě, odborným jazykem, pravopisné chyby se objevují jen místy. Metodou, kterou

autorka – vhodně – zvolila, je především metoda analytická. Z formálního hlediska diplomová práce jednoznačně splňuje kritéria kladená na tento druh vědecké studie.

Co se týče stránky obsahové, práce je členěna do úvodu, čtyř kapitol a závěru. Osnova je logická, odpovídá výzkumné otázce a velmi zdařile provádí čtenáře celým tématem. Včleněn je obsah a seznam použitých zdrojů, práci usnadňuje i seznam zkratk. Práce je zpracována s využitím primárních pramenů (mezinárodní smlouvy, rozsudky Mezinárodního soudního dvora) i sekundárních zdrojů (tedy odborných knih, článků apod.), a s ohledem na to, že předpokládám zhoršenou dostupnost zdrojů kvůli pandemii COVID-19, oceňuji rozsáhlost a hloubku výzkumu.

Jak na začátku práce diplomantka píše, cílem je „*doktrínu prozkoumat, zjistit, zda je tato doktrína států využívána a zda je součástí pozitivního mezinárodního práva*“. Osnova práce tomuto cíli odpovídá. Obsah jednotlivých kapitol zde nebudu podrobně rozebírat, ostatně sama autorka je krátce popisuje v úvodu. Ráda bych zmínila jen dvě věci. V průběhu práce jsem několikrát přemýšlela o tom, jak autorka vnímá jednotlivé druhy pramenů. Zda má za to, že je možné použít se stejnou vahou pro podporu argumentů např. stanovisko Institutu mezinárodního práva či Mezinárodní právní organizace (s. 13, resp. 21), nauku, stanovisko státu a rezoluci VS OSN? Jako příklad mohu zvolit také kapitolu 2.5.1. Naprosto chápu diplomantku, proč uvedené začlenila, a nepříčítám jí to k tíži (jinak by tomu bylo u práce disertační), jen jsem o tom přemýšlela a zajímal by mě její pohled. Domnívám se, že by také bylo kvůli srozumitelnosti vhodné psát u překladů např. Institutu pro mezinárodní právo do závorky i původní název, případně – jako na s. 39 – název nepřekládat. Také jsem přemýšlela o tom, jakým způsobem vyhledávala praxi států. Když na s. 27 hovoří o tom, že „už před 11. září nalezneme několik příkladů (...)“, tak se nemohu nezeptat na to, jak zjistila, zda našla 100 %, anebo 1 %. Jak je ale vidět, jde o dílčí věci, které se sice obsahu týkají, ale nejde o zásadní výtky, úroveň zpracování práce je skutečně vysoké.

Doporučení práce k obhajobě, navržený klasifikační stupeň a připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Autorka prokazuje velmi dobrou znalost dokumentů a literatury. Předložená práce z mého pohledu zcela naplňuje kritéria kladená na diplomovou práci, je dobře zpracovaná, napsána odborným jazykem, vybavena poznámkovým aparátem a seznamem literatury. Práci proto doporučuji k obhajobě, a předběžně, s výhradou průběhu obhajoby, ji hodnotím jako výbornou.

Co se týče otázek, ráda bych, aby se diplomantka vyjádřila spíše k obecnější otázce tvorby obyčeje na podkladu toho, co uvádí v práci na s. 41-46. Ztotožňuji se s jejím stanoviskem, že není zatím možné o obyčejovém ukotvení uvažovat, přemýšlím však, co by se muselo stát, aby mohl obyčej v budoucnu vzniknout, zda má autorka představu.

Také bych ráda diskutovala o tom, zda vidí nějaké styčné body u této doktríny a tzv. humanitární intervence (zmiňuje ji na s. 11). Nejde o to, že bych zde viděla konkrétní odpověď, ráda bych vedla debatu.

V Praze dne 20. 1. 2021

JUDr. Věra Honusková, Ph.D.